

Vybrané výskumné zistenia najväčšej nízkoťahovej nocľahárne pre ľudí bez prístrešia na Slovensku ako reflexia na problematiku „bezdomovectva“ v európskych krajinách

Selected research Findings of the largest low-threshold Dormitory for People without Shelter in Slovakia as a Reflection to the Issue of "homelessness" in European Countries

Michal Oláh¹, Monika Chomisteková¹, Ivan Baláži¹, Szilvia Buzalová¹, Lucia Kimpanová¹, Jozef Božik²

¹Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava, Inštitút Dr. Pavla Blahu, Skalica

²Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava, Inštitút sv. Cyrila a Metoda, Partizánske

---

Recenzent/Review: prof. PaedDr. Peter Jusko, PhD.

prof. PaedDr. Ing. Miroslav PALUN, PhD., MHA., MBA., I-P.IGIP.

Submitted/Odoslané: 02. 12. 2023

Accepted/Prijaté: 28. 12. 2023

Abstrakt

„Bezdomovectvo“ v historickom ponímaní ale aj v súčasnosti je celospoločenským problémom každej jednej krajiny, ktorý vplýva na sociálnu, kultúrnu ale aj ekonomickú úroveň. Príspevkom ponúkame prierez aktuálnymi štatistikami problematiky v rámci európskych krajín ako aj na národnej úrovni, kde sa opierame o posledné výsledky sčítania obyvateľov, bytov a domov na Slovensku. Predkladáme taktiež relevantné výsledky vlastného výskumu, ktorý sme realizovali v najväčšej nízkoťahovej nocľahárni pre ľudí bez prístrešia v Bratislave.

Kľúčové slová: Ľudia bez prístrešia. Bezdomovectvo. Nocľaháreň. Depaul Slovensko.

Abstract

"Homelessness", both historically and currently, is a societal problem in every single country, affecting social, cultural and economic levels. In this paper we offer

a cross-section of current statistics on the issue within European countries as well as at the national level, where we rely on the latest results of the census of population, dwellings and houses in Slovakia. We also present relevant results of our own research, which we conducted in the largest low-threshold dormitory for people without shelter in Bratislava.

Keywords: People without shelter. Homelessness. Night shelter. Depaul Slovakia

---

Ľudia bez prístrešia sú neoddeliteľnou súčasťou novodobej spoločnosti ale taktiež jej histórie, kedy aj z pohľadu vývoja populácie boli súčasťou spoločnosti vždy určité vrstvy obyvateľstva a práve ľudia bez prístrešia tvorili tú spoločensky najnižšiu. V minulosti zodpovednosť za tieto osoby preberala výhradne cirkev a až s príchodom sociálnej práce sa rozšírila pôsobnosť a ciele pri práci s týmito ľuďmi.

Vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, ktorá bola prijatá v roku 1948 je uvedené, že „Každý má právo na životnú úroveň zabezpečujúcu jemu i jeho rodine zdravie a blahobyt vrátane potravy, šatstva, bývania, lekárskej starostlivosti a nevyhnutných sociálnych opatrení; má právo na zabezpečenie v nezamestnanosti, v chorobe, pri pracovnej nespôsobilosti, pri ovdovení, v starobe alebo v ostatných prípadoch straty zárobkových možností, ktoré nastali okolnosťami nezávislými od jeho vôle.“

Podľa Fultona (2010) je možné bezdomovectvo definovať ako jav, ktorý je spoločnosťou negatívne hodnotený a vyznačuje sa takým konaním a procesmi, ktorých dôsledkom je strata sociálneho zázemia, životných a sociálnych istôt či vylúčenie zo spoločnosti, ktoré vedie okrem iného taktiež k zhoršeniu fyzického a psychického zdravotného stavu.

Marek (2012) uvádza, že v prípade straty domova u jednotlivca vo veľa prípadoch dochádza často aj k strate kontaktov s rodinou a blízkymi ľuďmi s čím súvisí aj strata komunikácia, čo následne vedie k samote a izolovanosti sa od majoritnej spoločnosti.

Je potrebné poukázať na fakt, že Slovensko je jednou z posledných krajín Európskej únie (ďalej „EÚ“), ktorá nemá vo svojej legislatíve ukotvenú základnú definíciu, kto je osoba bez prístrešia v spojení so službami, ktoré by slúžili na prevenciu ohrozených skupín ako aj na ukončovanie bezdomovectva.

Avšak samotný pojem nepriaznivej situácie je ošetrený v zákone č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský

zákon) v znení neskorších predpisov, kde je v článku 2 vymedzená nepriaznivá sociálna situácia ako „ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy

- a) z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- b) pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- c) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- d) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok podľa osobitného predpisu¹) (ďalej len „dôchodkový vek“),
- e) pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- f) pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo
- g) z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.“

Občianske združenie STOPA Slovensko, ktoré je členom medzinárodnej kampane na ukočenie pouličného bezdomovectva vytvorilo typológiu ľudí bez prístrešia, tak aby bola čo najviac aplikovateľná pre danú problematiku v našej krajine a to nasledovne:

- *Ľudia na ulici („bezdomovci“)* – krátkodobí, ľudia v kríze, bez informácií o podpore a pomoci, vyhýbajúci sa alebo neznalí zariadení pre komunitu ľudí bez domova. Využívajú zariadenia kombinované a to najmä integračné centrá. Veľmi ťažko identifikovateľní.
- *Ľudia žijúci v dočasných alebo krízových zariadeniach: nocľa-*

hárne, útulky, krízové domy a pod.

- *Ludia žijúci v nedôstojných podmienkach (chatky, kanále, miesta, ktoré im poskytujú čiastočnú ochranu)*
- *Ludia s komplexnými ťažkosťami (jedná sa najmä o ľudí s psychiatrickou diagnózou, fyzickým postihnutím v kombinácii s jednou z typológií človeka bez domova. Je to súhrn troch a viac potrieb. Môže to byť aj závislosť, choroba, bezdomovectvo)*
- *Chronickí pouliční bezdomovci: najmä dlhodobí ľudia bez domova, pre ktorých sa tento stav stal životným štýlom. Zmierenie sa s týmto stavom. Odmietajú sociálne služby alebo ich využívajú len v nevyhnutnom prípade (choroba, zlé poveternostné podmienky)*
(<https://dennikn.sk/blog/1182457/v-bratislave-doma-bez-domova/>)

Významnou pomocou pre ľudí bez prístrešia je poskytovanie sociálneho poradenstva, ale ako uvádza Schavel, Oláh (2010, s. 85) „sociálne poradenstvo pre túto skupinu osôb je často neúčinné. Bezdomovec nemá trvalý pobyt, nie je schopný administratívnych úkonom na úradoch, odmieta sa prispôbiť všeobecným normám v azylových domoch alebo charitatívnych zariadeniach.

Ľudia bez prístrešia v európskych krajinách

Tak ako na Slovensku aj v rámci európskych krajín, najefektívnejšiu prácu s ľuďmi bez prístrešia vykonávajú neziskové organizácie. Jednou z najvýznamnejších je FEANTSA, nezisková organizácia, ktorá je európskou federáciou a združuje národné organizácie pracujúce s ľuďmi bez prístrešia. FEANTSA vznikla v roku 1989 a v súčasnosti združuje viac ako 130 členských organizácií z členských štátov EÚ.

Práve podľa prieskumov FEANTSY bolo v roku 2022 v Európe viac ako 895 000 ľudí, bez prístrešia, čo je odhadovaný počet. Podľa dostupných údajov bolo v roku 2022 v Nemecku zaznamenaných 84 500 osôb žijúcich na ulici alebo v skrytom bezdomovectve. V Španielsku to bolo 28 552 osôb, čo predstavovalo nárast o 24 % oproti roku 2012. (<https://www.feantsa.org/en/press-release/2023/09/05/?bcParent=27>)

Ako uvádza The Guardian (2023) FEANTSA uskutočnila aj ďalší výskum kde podrobnejšie uviedla odhadované počty ľudí bez prístrešia v roku 2023 vo vybraných krajinách Európy, ako nám znázorňuje nasledujúci graf.

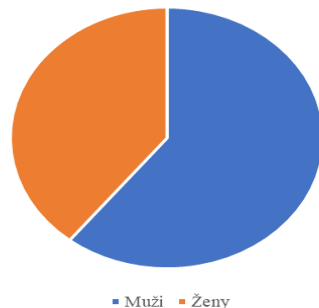

Graf 1 Počty ľudí bez prístrešia – krajiny Európy v roku 2023

Zdroj: <https://www.theguardian.com/society/2023/sep/05/almost-1m-people-across-europe-are-homeless-on-any-given-night> (vlastné spracovanie)

Musíme konštatovať, že v súčasnosti na Slovensku nie sú aktuálne dostupné relevantné štatistické údaje o ľuďoch bez prístrešia pre roky 2022 a 2023 preto sa v tejto časti budeme opierať o výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021, z ktorého boli vyňatí primárni bezdomovci a tak štatistiky zohľadňujú iba sekundárnych bezdomovcov. Avšak oproti roku 2011 bola používaná metodika modifikovaná a do úvahy okrem adresy trvalého pobytu na obci a dočasného ubytovania brala aj súčasný pobyt obyvateľa a ak obyvateľ býval v nekonvenčnom obydľí, ktoré sa vyznačovalo absenciou vane, splachovacieho záchoda, vodovodu či kúrenia.

Podiel mužov a žien bez prístrešia k 1.1.2021

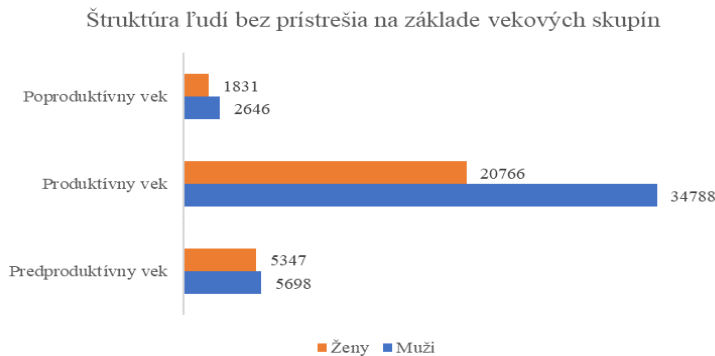

Graf 2 Podiel mužov a žien bez prístrešia k 1.1.2021

Zdroj: https://www.scitanie.sk/storage/app/media/dokumenty/ludia_bez_domova_SODB_2021.pdf (vlastné spracovanie)

Z vyššie uvedeného môžeme konštatovať, že k sčítaniu obyvateľstva k 1.1.2021 bolo na našom území 71 076 ľudí bez prístrešia, z čoho 60,7 % tvorili muži v celkovom počte 43 132 a 39,3 % ženy v celkovom počte 27 944.

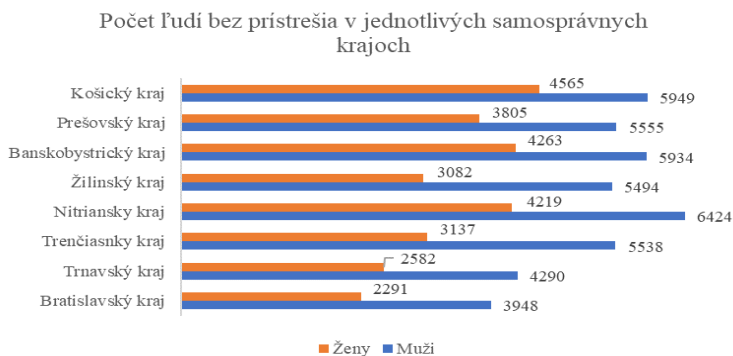
Ak by sme sa zamerali na vekovú kategóriu ľudí bez prístrešia, ktorí sa v tom čase ocitli bez prístrešia, tak ako uvádza nižšie grafické zobrazenie, najväčšie zastúpenie mali ľudia v produktívnom veku, čiže (15 – 64 rokov), nasledovali ľudia v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov) a najmenšie zastúpenie mali osoby v poproduktívnom veku (65+rokov). Podrobnejšie informácie o miere zastúpenia jednotlivých kategórií poskytuje nasledujúci graf.

Graf 3 Štruktúra ľudí bez prístrešia na základe vekových skupín k

Zdroj: https://www.scitanie.sk/storage/app/media/dokumenty/ludia_bez_domova_SODB_2021.pdf
(vlastné spracovanie)

Posledný ukazovateľ z výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021, na ktorý by sme radi poukázali sú počty ľudí bez prístrešia na základe jednotlivých samosprávnych krajov s dodatkom prerozdelenia celkového počtu na základe pohlavia.

Graf 4 Počet ľudí bez prístrešia v jednotlivých samosprávnych krajoch

Zdroj: https://www.scitanie.sk/storage/app/media/dokumenty/ludia_bez_domova_SODB_2021.pdf
(vlastné spracovanie)

Zdravotná starostlivosť o ľudí bez prístrešia

Samotný zdravotný stav ľudí bez prístrešia a poskytovanie zdravotnej starostlivosti je aj dnes veľmi závažný problém verejného zdravotníctva v našej krajine. Táto komunita obyvateľstva je významne náchylnejšia k ochoreniam, ktoré sú dôsledkom celkového životného štýlu, nedostatočnej hygieny, spôsobu stravovania ale aj prípadného nadmerného užívania alkoholu a iných omamných látok. Tieto osoby žijúce mimo majoritnej

spoločnosti vo väčšine nemajú svojho praktického lekára, kedy veľký predpoklad, že sa nezúčastňujú povinných očkovaní a preventívnych prehliadok, ktoré by odhalili možné ochorenia, ktoré by si už vyžadovali súčinnosť špecializovaných odborníkov. Ku kontaktovaniu lekárskej pomoci pristupujú veľmi neskoro, zvyčajne už v akútnej situácii, kedy je už potrebná hospitalizácia.

„Ústava SR zaraďuje právo na zdravie medzi základné ľudské práva a slobody a výslovne ho garantuje v článku

40. Z dikcie tohto ustanovenia je zrejmé, že obsahuje dve práva: právo každého na ochranu zdravia, a právo občanov na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a zdravotnícke pomôcky na základe zdravotného poistenia za podmienok ustanovených zákonom. Ústava formuluje právo na ochranu zdravia ako právo každého (na rozdiel od práva na bezplatnú zdravotnú starostlivosť, ktoré Ústava priznáva len občanom). Právo na ochranu zdravia preto nie je viazané na občianstvo, pobyt alebo iný status a je potrebné ho chrániť bez akejkoľvek diskriminácie (teda bez ohľadu na pohlavie, rod, rasu, národnosť, náboženské presvedčenie, majetok, sociálne postavenie či ďalšie skutočnosti). Druhé z Ústavou garantovaných práv je právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a zdravotnícke pomôcky. Toto právo ale neznamená, že všetky úkony zdravotnej starostlivosti a zdravotnícke pomôcky budú poskytované bezplatne. Bezplatnosť je viazaná na občianstvo SR, účasť na zdravotnom poistení a podmienky, ktoré upravuje zákon. Aby išlo o ústavné právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť, musia byť splnené všetky tri predpoklady: štátne občianstvo, existencia poistenia a podmienky stanovené zákonom. Ústava tiež odkazuje na zákon, ktorý má stanoviť podmienky poskytovania bezplatnej zdravotnej starostlivosti, vrátane toho, v akom rozsahu sa poskytuje bezplatne. Ústava tiež predpokladá, že zákon určí rozsah povinného zákonného zdravotného poistenia a rozsah jeho bezplatnosti.“ (https://www.notabene.sk/swift_data/source/Publikacia%20Pravo%20na%20ochranu%20zdravia%20ludi%20bez%20domova/P

ravo_na_ochranu_zdravia_digital_final.pdf)

Aktuálne platná legislatíva, zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov pojednáva aj o pojme „bezdomovec“ avšak iba o neodkladnej starostlivosti, kde v § 9, ods. 3 uvádza „Poistenec, ktorý nepodal prihlášku alebo ktorý podal prihlášku vo viac ako jednej zdravotnej poisťovni, má právo len na úhradu neodkladnej starostlivosti, ktorú uhrádza zdravotná poisťovňa s najväčším počtom poistencov. Skutočnosť, či ide o neodkladnú starostlivosť, potvrdzuje zdravotná poisťovňa s najväčším počtom poistencov“ a v ods. 4 tohto § uvádza „...Ak ide o bezdomovca zdržiavajúceho sa na území Slovenskej republiky, ktorý nemôže preukázať poistný vzťah preukazom poistenca, náklady vzniknuté podľa odseku 3 uhrádza zdravotnej poisťovni ministerstvo zdravotníctva.“

Za neodkladnú zdravotnú starostlivosť sa podľa § 2, ods. 3, zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov považuje:

„Neodkladná zdravotná starostlivosť (ďalej len „neodkladná starostlivosť“) je zdravotná starostlivosť, ktorá sa poskytuje osobe pri náhlej zmene jej zdravotného stavu, ktorá bezprostredne ohrozuje jej život alebo niektorú z jej základných životných funkcií, bez rýchleho poskytnutia zdravotnej starostlivosti môže vážne ohroziť jej zdravie, spôsobuje jej náhlu a neznesiteľnú bolesť, ktorej bezprostredné neliečenie by mohlo viesť k ohrozeniu jej života alebo zdravia, alebo

spôsobuje náhle zmeny správania a konania, pod ktorých vplyvom osoba bezprostredne ohrozuje seba alebo svoje okolie. Neodkladná starostlivosť je aj taká zdravotná starostlivosť, ktorá sa poskytuje pri pôrode a pri vyšetrení, diagnostike a liečbe rýchlo sa šíriacej a život ohrozujúcej nákazy, ak existuje dôvodné podozrenie, že osoba môže byť zdrojom takejto rýchlo sa šíriacej a život ohrozujúcej nákazy.“

Ako uvádza Gogoláková a kol. (2010) najčastejšie problémy zdravotnej starostlivosti o ľudí bez prístrešia týkajú hlavne:

Nevyjasnenosti vzťahu – človek bez prístrešia – zdravotná poisťovňa – poskytovateľ zdravotnej starostlivosti – bez dokladu o zdravotnom poistení lekár musí ošetriť osobu bez prístrešia iba v prípade ohrozenia života.

Chýbajúcej kontinuity zdravotnej starostlivosti – osoby žijúce v tejto komunite často nemajú praktického lekára a charitatívne organizácie poukazujú na problém, vôbec nájsť lekára v prípade, že človek žijúci bez prístrešia nemá trvalý pobyt, z čoho vyplýva, že ak sa neskôr dostane do rúk lekárskej pohotovosti chýba potrebná lekárska dokumentácia.

Doliečovania po ukončení hospitalizácie – oproti osobe žijúcej v majoritnej spoločnosti, kedy je z hospitalizácie prevzatá do ambulantnej starostlivosti, táto osoba po prepustení z hospitalizácie sa vracia opäť na ulicu, čo so sebou prináša komplikácie v doliečovaní a v snahe o celkové jeho uzdravenie.

Chronicky chorých ľudí bez prístrešia s náročným ošetrením – človek žijúci bez prístrešia v prípade chronických ochorení ako je diabetes mellitus, nádorové ochorenia, amputácia končatín,

kolostómia, zavedenie permanentného močového katétra, cievna mozgová príhoda a iné ostáva bezradný, nakoľko bez následnej potrebnej zdravotnej starostlivosti nemá nádej a jeho život sa skrakuje aj skrz prípadnému úspešnému operačnému zákroku

Vyššej morbidity bezdomovcov na niektoré ochorenia – dochádza k vyššej morbidite ako dôsledku ochorení vznikajúcich práve z nevhodného životného štýlu, nesprávnej hygieny a stravovania, z ktorých sa najčastejšie stretávame s ochoreniami dýchacích ciest, omrzlinami, periférnymi artériovými ochoreniami alebo ochoreniami spôsobenými kožnými parazitmi.

Depaul Slovensko

Jednou z organizácií, ktorá sa zaoberá touto problematikou na Slovensku je Depaul Slovensko, ktorá je neziskovou organizáciou, poskytujúca všeobecne prospešné služby zamerané na pomoc ľuďom bez prístrešia. Depaul tieto služby poskytuje už od roku 2006, kedy v jej počiatkoch bola skupina dobrovoľníkov a v súčasnosti zabezpečuje 6 zariadení, v ktorých disponuje 50 zamestnancami, ktorí sa podieľajú denne na pomoci viac ako 350 ľuďom v núdzi, či už pôsobia v teréne, ošetrovni alebo útulku ale taktiež v najväčšej nízkoprahovej nocľahárni v strednej Európe, s dostupnosťou pre všetkých bez doplňujúcich podmienok, osobám pod vplyvom alkoholu, drog, bez finančných prostriedkov a osobných dokladov ako aj pre ľudí psychicky chorých alebo v inom zlom zdravotnom stave.

Nami realizovaný výskum sme uskutočnili v 7. decembra 2023 priamo v nocľahárni sv. Vincenta de Paul a to na

16 participantoch, ktorí boli v čase našej prítomnosti dostupní v zariadení nocľahárne. Musíme konštatovať, že v tom čase sa v nocľahárni nachádzalo iba niečo viac ako 20 % všetkých v tom čase ubytovaných osôb v celkovom počte 180. Nízky počet participantov nášho výskumu odôvodňujeme aj ako dôsledok toho, že v zariadení v tom čase prítomných osôb bol veľký počet pod vplyvom alkoholu alebo iných omamných látok alebo sa odmietli podieľať na našom výskume.

Vyššie spomínaný výskum sme realizovali formou dotazníkovej metódy, ktorú tvorili uzavreté a polouzavreté otázky v celkovom počte 23 otázok. Dotazník bol rozdistribúovaný osobne každému participantovi, ktorému bola následne poskytnutá možnosť v pomoci

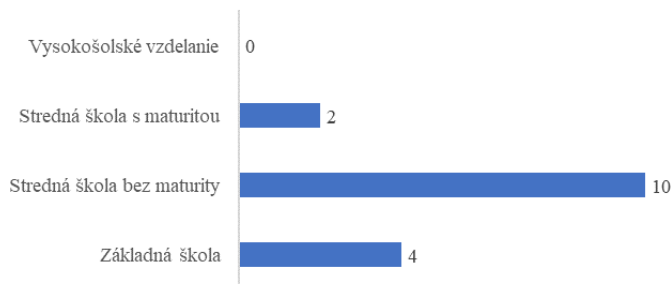
s vysvetlením resp. dovysvetlením dotazovanej otázky.

Hlavný cieľom nášho výskumu bolo poukázať na mieru informovanosti a dostupnosti k službám, ktoré poskytuje nízkoprahové zariadenie Nocľaháreň sv. Vincetna Depaul ako aj mieru využívania služieb zariadenia.

Až 81 % našich participantov tvorili muži. Z celkového zastúpenia mužskej populácie nášho výskumu zhodne najväčší podiel tvorili muži vo vekovej kategórii 35 – 44 rokov a 45 – 54 rokov v zastúpení 30 % v oboch prípadoch. V ženskom zastúpení najväčší podiel tvorili participantky vo veku 25 -34 rokov.

Vzdelanostná úroveň našej vzorky participantov bola v pomere, ktoré zobrazuje nasledujúci graf.

Vzdelanostná úroveň participantov

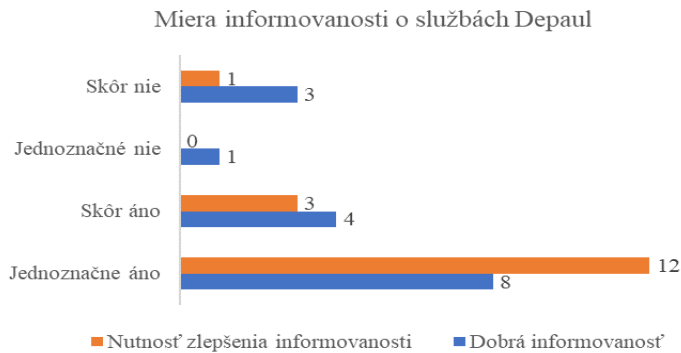
Graf 5 Vzdelanostná úroveň participantov

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z odpovedí našich participantov môžeme ďalej konštatovať, že takmer 94 % participantov účastných na výskume je v situácii bez prístrešia viac ako jeden rok. Zároveň participantom bolo poskytnuté možnosť vyjadriť sa k dĺžke trvania ich pobytu bez vlastného domova, kde v najvyššej miere až 81 % participantov uviedlo, že práve služby tohto zariadenia využívajú na dennej báze.

Otázkou, ktorou sme sa zapodievali v rámci výskumu bolo aj to, či je dostatočná informovanosť o možnostiach služieb medzi ľuďmi bez prístrešia, ktoré zariadenie poskytuje a zároveň, či by bolo prospešné venovať sa viac informovanosti v meste Bratislava. Z výsledkov nášho výskumu sme dospeli k záverom prezentovaným v nasledujúcom grafe.

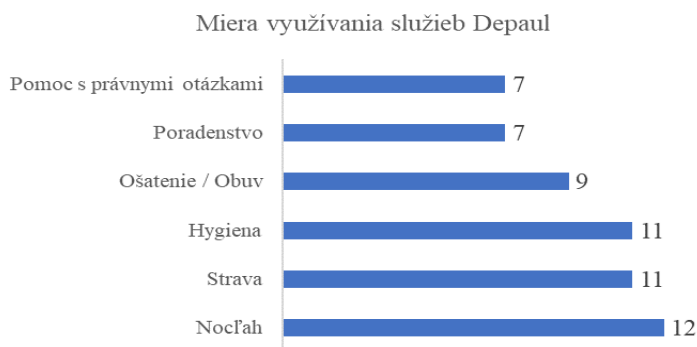

Graf 6 Miera informovanosti o službách Depaul

Zdroj: Vlastné spracovanie

Našou snahou bolo taktiež poukázať na najviac využívané služby v zariadení Depaul. Podrobnejšou analýzou získaných odpovedí participantov sme dospeli k záveru, že práve ľudia bez stredoškolského vzdelania majú najnižší záujem o využívanie služby v podobe sociálneho poradenstva. Podrobnejší prehľad miery využívania jednotlivých druhov služieb poskytovaných v zariadení nám poskytuje ďalší graf 7.

Graf 7 Miera využívania Depaul

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z vyššie uvedeného môžeme konštatovať aj ďalšie výsledky z nášho výskumu, kedy najmenší záujem o poskytovanie poradenstva v zariadení sme zaznamenali práve v kategórii mužov, ktorí mali najvyššie dosiahnuté vzdelanie základné.

V nadväznosti na predošlé prezentované výsledky uvádzame aj ďalšie zistenie, kedy až 35 % participantov uviedlo, že sú problémy im vlastné, s ktorými im v zariadení nedokážu pomôcť, z čoho 17 % uvádza ako dôvod nezujem zamestnancov riešiť ich aktuálny problém a zvyšný podiel participantov to pripisuje k nedostatočnému vzdelaniu zamestnancov.

V závere nášho výskumu v nadväznosti na ďalšiu otázku dotazníka môžeme konštatovať, že viac ako 80 % respondentov vníma svoju budúcnosť aj vďaka službám poskytovaným v zariadení Depaul ako skôr pozitívnu, za výhradne pozitívnu ju vníma viac ako 18 %, na druhej strane medzi participantmi využívajúcimi služby zarezonovala taktiež

odpoveď viac ako 12 % participantov, ktorí svoju budúcnosť vidia skôr negatívne.

Záver

Záverom môžeme uviesť, že situácia problematiky ľudí bez prístrešia a odbúravania tohto fenoménu zo spoločnosti je vždy iba v počiatkoch. Domnievame sa, že najdôležitejším krokom, ktorý by viedol postupne aj k prípadným riešeniam danej problematiky, je zaviesť tento pojem do slovenskej legislatívy, od čoho by sa mohli odvíjať ďalšie kroky a opatrenia pre ľudí žijúcich bez prístrešia.

Naším presvedčením aj taktiež, že problematike ľudí žijúcich bez prístrešia je potrebné sa venovať v rámci zlepšenia legislatívy aj so zreteľom na zabezpečovanie potrebnej zdravotnej starostlivosti, ktorá je nedostačujúca, nakoľko aktuálna legislatíva ošetruje iba neodkladnú zdravotnú starostlivosť a tak nezohľadňuje osoby po akútnej hospitalizácii a potrebou doliečenia, chronicky chorých a podobne. Na tomto mieste by sme však radi ako príklad dobrej praxe uviedli aktivitu, ktorej počiatky siahajú už do roku 2020 cez projekt „Homeless not hopeless“, ktorú realizoval Dr.h.c. prof. MUDr. Vladimír Krčméry, Dr.Sc. v spolupráci s Lekárskou fakultou Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach a inými dobrovoľníckymi organizáciami, kedy zahájili vykonávanie skríningu ochorení v zariadení pre ľudí žijúcich bez prístrešia s frekvenciou jedného skríningu za mesiac. V rámci tejto aktivity študenti lekárskej fakulty zaznamenávali anamnézu klientov, ktorá sa netýka iba ich zdravotného stavu ale aj zdravotného

poistenia a sociálneho zázemia v nadväznosti na základné medicínske vyšetrenia ako je meranie krvného tlaku, glykémie, prípadne poskytovanie ošetrovania rôznych zranení či povrchových infekcii po amputácií končatín, po popáleninách ale aj vyšetrenia na zisťovanie stavu chrupu a podobne až po následné vyhodnocovanie celkového zdravotného stavu.

Z výsledkov vlastného výskumu realizovaného v najväčšej nocľahárni v strednej Európe však môžeme konštatovať, že ľudia bez prístrešia sú v prevažnej miere spokojní so službami, ktoré sú im poskytované v Depaul Slovensko, či už sa jedná o kvalitu poskytnutého nocľahu, stravy, hygieny a ošatenie. Pozitívnu informáciou bolo tiež, že klienti tohto zariadenia aj keď nie v dostatočnej miere, ale využívajú aj poradenské služby ako aj pomoc s právnymi úkonmi. Výhrady nachádzame iba v otázkach nedostatočnej miery informovanosti o dostupnosti tejto služby v Bratislave ako hlavnom meste Slovenska, kde je a do budúca aj bude predpokladaný najvyšší počet ľudí žijúcich bez prístrešia.

Použitá literatúra:

- DEPAUL (2023) [online] Dostupné na: https://depaul.sk/?gclid=Cj0KCQiAkKqsBhC3ARIsAEEjuJgKOZ9d_OgM0Tx6_rWzop5ibuRNiFCL0Cgkrvw6nljWNRq6_v2YXi4aAkbeEALw_wcB.
- DUBOVÁ, A., KOSTIČOVÁ, M., ROUSSIER L. (2020) *Právo na ochranu zdravia ľudí bez domova*. Európsky sociálny fond. [online] Dostupné na: [https://www.notabene.sk/swift_data/source/Publikacia%20Pravo%20na%20ochranu%](https://www.notabene.sk/swift_data/source/Publikacia%20Pravo%20na%20ochranu%20)

20zdravia%20ludi%20bez%20domova/Pra
vo_na_ochranu_zdravia_digital_final.pdf.

FEANTSA (2022) *With the release of the 8th Overview of Housing Exclusion in Europe, Fondation Abbé Pierre and Feantsa reveal new estimate on the number of people living in homelessness in Europe and shine a light on unfit housing.* [online] Dostupné

na:
<https://www.feantsa.org/en/press-release/2023/09/05/?bcParent=27>.

FULTON, M. (2010) *A Study of Homelessness.* [online] Dostupné na:
https://web.wpi.edu/Pubs/E-project/Available/E-project-031610-141453/unrestricted/A_Study_of_Homelessness.pdf.

GOGOLAKOVA, P. a kol. (2010) *Bezdomovci – problém z pohľadu verejného zdravotníctva.* Verejné zdravotníctvo. ISSN 1337-1789. [online] Dostupné na:
<http://verejnezdravotnictvo.szu.sk/SK/2010/1/Gogolakova.pdf>.

LEKÁRSKA FAKULTA, UPJS KOŠICE (2022) *Naši medici ošetrujú a monitorujú zdravotný stav bezdomovcov.* [online] Dostupné na:
<https://www.upjs.sk/lekarska-fakulta/upjs-life/23462/>.

LUDIA BEZ DOMOVA (2021) *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov.* [online] Dostupné na:
https://www.scitanie.sk/storage/app/media/dokumenty/ludia_bez_domova_SODB_2021.pdf

MAREK, J. a kol. (2012) *Bezdomovectví.* Praha: Portál, 2012. 176 s. ISBN 978-80-2620-090-1.

SCHAVEL, M., OLÁH, M. (2010) *Sociálne poradenstvo a komunikácia.*

VŠZaSP, Bratislava. 218 s. ISBN 8080684871.

THE GUARDIAN (2023) *Almost 1m people across Europe are homeless on any given night.* [online] Dostupné na:
<https://www.theguardian.com/society/2023/sep/05/almost-1m-people-across-europe-are-homeless-on-any-given-night>.

V BRATISLAVE DOMA BEZ DOMOVA (2018) [online] Dostupné na:
<https://dennikn.sk/blog/1182457/v-bratislave-doma-bez-domova/>.

VŠEOBECNÁ DEKLÁRACIA LUDSKÝCH PRÁV (1948) Prijatá a vyhlásená rezolúciou Valného zhromaždenia 217 A (III) z 10.decembra 1948. [online] Dostupné na:
http://www.pppknm.sk/data/pdf/materialy/prava/ludske_prava.pdf.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov

---

Kontakt na autora:

prof. PhDr. Michal Oláh, PhD.

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava

Inštitút Dr. Pavla Blahu Skalica

e-mail: ludiabezdomova@gmail.com